

شیوه نامه عملکرد و ارزیابی طرح مطالعاتی آثار شهید مطهری (ره)

مطالعه و تحقیق در آثار شهید مطهری یکی از راه های مطمئن در رسیدن به مبانی و اصول فکری اسلام است و برای محققانی که در جهت کشف سبک زندگی اسلامی کوشش می کنند، لازم و ضروری است که بر زیربناهای معارف اسلامی اشراف داشته باشند. این برنامه طرح مطالعاتی و مباحثاتی و ارزیابی برای دوره تربیت خطیب سبک زندگی است که مطالعه و عمل درست به آن زمینه بهره مندی بهتر برای عزیزان و بازده بیشتر دوره را فراهم می کند.

قبل از معرفی شیوه ارزیابی تذکر این نکته ضروری است که در هیچیک از مراحل ارزیابی، نیازی به حفظ مطالب نیست و اصلاً حفظ کردن، نه امتیازی را در برداشته و نه عدم آن، کسر امتیازی را در پی خواهد داشت. بخش اول: در حین مطالعه دور اول (این بخش از ارزیابی چند مرحله دارد):

۱. ارزیابی اعضاء توسط سر گروه

این قسمت شامل مؤلفه های ذیل می باشد:

الف) نظم و انسجام مطالعات فردی؛ (ارائه فرم گزارش مطالعاتی به مسئول طرح)

ب) نظم شرکت در جلسات مباحثه؛

ج) توانایی پیدا کردن نکته ها و شبهه ها؛

د) توانایی انتقال مفاهیم و پاسخ گویی به شبهه ها؛

ه) شرکت فعال در میدان مباحثه؛

۲. ارزیابی اعضاء توسط ناظر

(ناظر به اساتیدی گفته می شود که هر از گاهی در جلسات مباحثه شرکت می کنند. ارزیابی ناظر هم مؤلفه های ارزیابی سر گروه را دارد.)

۳. ارزیابی اعضاء توسط مدیر طرح:

هر گروه در هر ترم یک جلسه مباحثه در حضور مدیر طرح برگزار می کنند که این دو بر اساس قوت و ضعف افراد در مباحثه، امتیازی را برای هر نفر منظور می دارند.

تبصره: در صورت نیاز یکی از اعضاء هیئت علمی می تواند به جای مدیر طرح در جلسه مباحثه شرکت کند.

* نکات قابل توجه در ارزیابی مباحثه توسط مدیر:

از آن جا که مباحثه دارای مراحل ذیل می باشد: (ارزیابی جلسه مباحثه نیز بر اساس همین مراحل انجام می گیرد.)

۱. کنفرانس ابتدایی (بیان خلاصه ای از مطلب انتخاب شده برای مباحثه)؛ ۲. گفتن نکته ها؛ ۳. بیان شبهه ها؛ ۴. پاسخ به شبهه ها.

در امتیاز دهی موارد بالا آنچه لحاظ می شود، عبارتند از:

۱. تسلط بر مطلب؛

۲. شیوایی بیان؛

۳. شرکت مؤثر در بحث ؛

۴. مطرح کردن شبهات قوی و اساسی که به پویایی بحث کمک کند ؛

۵. پاسخ های مستدل و منطقی به شبهات ؛

۶. رعایت قانون مختصر و مفید در همه ی مراحل؛

تبصره ۱: از آن جا که هر گروهی فقط یک بار در هر ترم در حضور مسئولین مباحثه می کنند ؛ پس در امتیاز دهی توجه چندانی به کنفرانس ابتدایی نخواهد شد ؛ چرا که در هر جلسه فقط یک نفر ارائه کنفرانس دارد.

تبصره ۲: نمره هر شخص بر اساس برآیندی از مجموع امتیازی که در طول مباحثه در گزینه های مختلف به صورت مثبت و منفی و متوسط گذاشته می شود داده شده و نمره ۱۴ تا ۱۵/۹۹ متوسط ؛ ۱۶ تا ۱۷/۹۹ خوب و ۱۸ تا ۲۰ عالی محسوب می گردد.

۱.۴. امتیاز گروه

ناظر و مدیر طرح جدای از امتیازات فردی بر اساس نظم جلسات و پر محتوا بودن مباحثه امتیازی را برای گروه در نظر می گیرند.

۵. ارزیابی سر گروه

برای ارزیابی سر گروه نیز مؤلفه های ذیل توسط ناظرین و مدیر طرح در نظر گرفته می شود .

۱. توجه به حضور و غیاب و حساسیت بر روی دلیل غیبت افراد

۲. بررسی مطالعات هفته گذشته

۳. توجه به قانون مشخص نبودن فرد کنفرانس دهنده

۴. تشویق افراد و شرکت دادن آنها در نکته گویی و بیان شبهات

۵. مدیریت زمان جلسه به صورت کلی و کنفرانس و نکته ها و شبهه ها به صورت جزئی ؛ (کنفرانس به ازای هر ۱۵ صفحه ۵ الی ۶ دقیقه ؛

نکته ها و شبهه ها به ازای هر نکته یا شبهه ۱ تا دو دقیقه ؛ پاسخ شبهه ها به اندازه نیاز)

۶. تقسیم شبهات هر جلسه بین افراد برای پاسخ گویی در هفته آینده

۷. تعیین میزان حداقل مطالعاتی

۸. اخلاق مدیریت

۹. تسلط علمی بر مطالب مباحثه

بخش دوم : در پایان دور اول

اعضاء پس از پایان مطالعه ی آثار شهید مطهری (ره) از طریق: ۱- مصاحبه ۲- تلخیص ۳- کنفرانس ۴- تحقیق مورد سنجش علمی قرار می گیرند.

۱. مصاحبه

هر کدام از اعضای طرح پس از آن که حدود ۶۰ کتاب از آثار شهید مطهری را بر اساس سیر پیشنهادی مطالعه نمودند ، می توانند در مصاحبه ای که توسط مدیر علمی برگزار می شود، شرکت کنند .

این مصاحبه بیشتر جنبه آشنایی با سطح آگاهی و نوع بینش دانش پژوهان را داشته و در آن از متن آثار استاد به صورت حفظی چیزی پرسیده نمی شود . هر کدام از اعضای طرح پس از شرکت در مصاحبه و قبولی در آن در صورتی که از ارزیابی های بخش اول حداقل امتیاز ۱۴ را دریافت کرده باشد؛ می توانند از این مرحله به بعد را طی کنند.

۲. تلخیص

هر یک از اعضاء باید دو تلخیص (قبل از ارائه تحقیق) به مسئول طرح ارائه دهند.

در تلخیص باید نکات ذیل را مراعات نمود:

الف) هر نفر باید یک کتاب از سبده "اول" و یک کتاب از سبده "دوم" را با توجه به علاقه خود برای تلخیص انتخاب کند.
سبده اول: ۱. اسلام و نیازهای زمان جلد اول؛ ۲. سیری در سیره نبوی؛ ۳. حماسه حسینی جلد اول؛ ۴. تعلیم و تربیت در اسلام؛ ۵. مسئله حجاب؛ ۶. نظام حقوق زن در اسلام؛ ۷. انسان کامل؛ ۸. جاذبه و دافعه علی (علیه السلام).
سبده دوم: ۱. عدل الهی؛ ۲. انسان و سر نوشت؛ ۳. علل گرایش به مادیگری؛ ۴. توحید؛ ۵. نبوت؛ ۶. معاد؛ ۷. فطرت؛ ۸. فلسفه اخلاق.

ب) خلاصه ی هر کتاب باید به ازای هر صد صفحه حد اکثر ده صفحه باشد؛ برای مثال (خلاصه ی یک کتاب ۳۰۰ صفحه ای حد اکثر باید ۳۰ صفحه باشد).

ج) خلاصه، هر چه کوتاه تر و گویا تر باشد، امتیاز بیشتری دارد.

د) خلاصه ی بیش از ده صفحه برای ۱۰۰ صفحه کسر امتیاز را در پی خواهد داشت.

ه) در تلخیص نباید عین عبارات استاد آورده شود.

و) شیوایی وقاعده مندی در نوشتار امتیاز مثبت دارد.

ز) خلاصه باید در برگه A۴ و یک رو نوشته و در صورت امکان تایپ شود.

۳. کنفرانس

پس از تحویل خلاصه کتاب ها فرد باید کنفرانسی با توجه به نکات ذیل ارائه دهد:

الف) کنفرانس در یکی از جلسات مباحثه در حضور اعضای گروه همان فرد انجام می گیرد.

ب) به ازاء هر ۱۰۰ صفحه ۱۵ دقیقه فرصت بیان مطالب وجود دارد.

ج) با صلاحدید استاد، وقت کنفرانس به ازاء هر صد صفحه تا ۳ دقیقه افزایش می یابد.

د) بیان نکته ها و شبهه ها پس از اتمام تبیین مطلب انجام می گیرد.

ه) برای هر نکته و شبهه خارج از وقت تعیین شده یک دقیقه فرصت هست.

و) پس از بیان نکته ها و شبهه ها، فرد باید پاسخ گوی پرسش های استاد و اعضای گروه خود باشد.

۴. تحقیق

تحقیق پایان دوره دارای ویژگی های ذیل است:

الف) انتخاب موضوع به عهده خود فرد می باشد.

ب) پس از انتخاب، موضوع باید به تأیید هیئت علمی برسد.

ج) در صورتی که خود فرد به موضوع قابل قبولی دست نیافت، موضوعاتی از سوی هیئت علمی پیشنهاد می شود.

د) حد اقل ۲۵٪ استنادات تحقیق باید به آثار استاد باشد.

ه) در تحقیق باید حد اقل از پنج کتاب استاد به عنوان منبع استفاده شود.

و) حداقل تعداد صفحات تحقیق باید ۲۰ تا ۳۰ صفحه ۲۵۰ کلمه ای باشد.

ز) مواردی که در ذیل می آید در امتیاز تحقیق تأثیر مثبت دارد؛

✳ برداشت های محقق از سخنان استاد که در اصل موشکافی مبانی فکری شهید مطهری است؛

*جدید و کار بردی بودن موضوع ؛

*نثر شیوا وقاعده مندی در نوشتار .

ح)تحقیق در برگه A ۴ و یکرو تایپ شود و به صورت جلد شده (با طلق و شیرازه ,طلق و فتریا صحافی شده) ارائه گردد .

ط) زمان ارائه موضوع تحقیق بعد از مصاحبه تا یک ماه است و مهلت ارائه تحقیق از زمان تصویب موضوع حد اکثر شش ماه می باشد .

این زمان با عذر موجه و تایید هیئت علمی نهایتا تا یک ماه قابل تمدید است .

۶. شرکت در کارگاه آموزشی و تکمیلی

شرکت در این دوره آموزشی الزامی است و موضوع و زمان آن در پایان دوره توسط ستاد اعلام می گردد.

نکات قابل توجه :

۱. برای برخی از گزینه های ارزیابی , چند نفر اعم از سر گروه , ناظر , مدیر طرح یا یکی از اعضای هیئت علمی امتیاز می دهند .

امتیاز اصلی برای این گزینه ها معدل امتیازهایی است که این افراد به اعضا می دهند .

۲.جهت ارائه ی گواهی پایان دوره ، باید حداقل معدل امتیازات چهارده باشد ونمرات ذیل نیز کمتر از چهارده نباشد:

الف) شرکت منظم در جلسات مباحثه ؛

ب) شرکت فعال در میدان مباحثه ؛

ج) مصاحبه؛

د) تحقیق ؛

ه) تلخیص ؛

۳.گواهی پایان دوره برای معدل های ۱۴ تا ۱۵,۹۹ با امتیاز متوسط ؛ معدل های ۱۶ تا ۱۷,۹۹ با امتیاز خوب و معدل های ۱۸ تا ۲۰ با

امتیاز عالی داده می شود .

۴. اعطای گواهی پایان دوره , منوط به گذاراندن کارگاه آموزشی است.

۵. کسانی که طرح را با امتیاز خوب به اتمام برسانند؛ می توانند به عنوان سر گروه ,امتیاز عالی (در صورتی که تعهد به حضور در

مطالعه دور دوم بدهند) به عنوان ناظر همکاری نمایند.

مطالعات دور دوم :

کسانی که می خواهند در ادامه طرح حضور داشته باشند , برای مطالعه دور دوم به نکات ذیل توجه داشته باشند :

الف) قبل از مطالعه , به صورت گذرا نگاهی به فهرست داشته باشید .

ب) در هنگام مطالعه , زیرجملات کلیدی خط کشیده و جملات چکیده را در اوائل هر گفتار یا در دفتری جداگانه بنویسید .

*تعریف جملات کلیدی : جملاتی هستند که با کنارهم گذاشتن آنها خلاصه ای از گفتار مورد مطالعه به دست می آید.

*تعریف جملات چکیده : جملاتی هستند که استاد در هر گفتار تمام سخنش را برای اثبات یا توضیح آن تنظیم کرده است.

ج) پس از خواندن هر بخش جملات کلیدی را مرور کنید .

د) بعد از خواندن کتاب , یک بار جملات چکیده را مرور کنید .

ه) پس از مرور جملات چکیده , یک بار دیگر به فهرست رجوع کرده و این بار عنوانها را با تأمل بیشتری از نظر بگذرانید.

در مقابل هر عنوان چند لحظه ای مکث کرده و مطالبی را که در کتاب و به هنگام مرور جملات چکیده خوانده اید از نظر بگذرانید.

و) اگر پس از مطالعه چکیده کتاب، چکیده کتاب های قبل را هم مرور کنید بسیار خوب است. مثلا اگر کتاب سوم را مطالعه کردید، پس از مرور چکیده کتاب سوم، چکیده کتاب اول و دوم را نیز مرور کنید.

ردیف	عنوان	موضوع	نام کتاب
۱	آن یار فریمانی	شخصیت اسناد مطهری ^۱	پاره ای از خورشید
			سیری در زندگانی استاد مطهری
			رمز موفقیت استاد مطهری
۲	تلنگری برای حرکت	انگیزه مطالعه	احیاء تفکر اسلامی
۳	آینه زندگی	سیره معصومین - علیهم السلام -	داستان راستان ج ۱
			داستان راستان ج ۲
			حماسه حسینی ج ۱ ^۲
			سیری در سیره نبوی
			جاذبه و دافعه علی
			سیری در سیره ائمه اطهار
			ده گفتار
			بیست گفتار
			پنج مقاله
			حکمتها و اندرزها
۴	گفته ها و نکته ها	کتاب های گفتاری	پانزده گفتار
			خاتمیت
			ختم نبوت
			اسلام و نیازهای زمان ج ۱
			اسلام و نیازهای زمان ج ۲ ^۳
۵			

انسان کامل	۲۰	اخلاق و تربیت	تاخدا	۶
نبرد حق و باطل	۲۱			
آزادی معنوی	۲۲			
امدادهای غیبی در زندگی بشر	۲۳			
تعلیم و تربیت در اسلام	۲۴			
فطرت	۲۵			
توکل و رضا	۲۶			
گریز از ایمان، گریز از عمل ^۴	۲۷			
مسأله حجاب	۲۸	زن	ریحانه هستی	۷
پاسخهای استاد به نقدهایی بر کتاب مسأله حجاب	۲۹			
اخلاق جنسی در اسلام و جهان غرب	۳۰			
نظام حقوق زن در اسلام	۳۱			
جهاد	۳۲	احکام عبادی سیاسی	اوج بندگی	۸
حج	۳۳			
بررسی اجمالی نهضت‌های اسلامی	۳۴	فرهنگ و تمدن اسلامی و ایران	ملیت ایرانی دین اسلامی	۹
پیرامون جمهوری اسلامی	۳۵			
پیرامون انقلاب اسلامی	۳۶			
خدمات متقابل اسلام و ایران ^۵	۳۷			
پیامبر امی ^۶	۳۸			
آشنایی با قرآن ج ۱	۳۹	تفسیر قرآن	نامه دوست	
آشنایی با قرآن ج ۲	۴۰			

آشنایی با قرآن ج ۳	۴۱			۱۰
آشنایی با قرآن ج ۴	۴۲			
آشنایی با قرآن ج ۵	۴۳			
آشنایی با قرآن ج ۶	۴۴			
آشنایی با قرآن ج ۷	۴۵			
سیری در نهج البلاغه	۴۶	آشنایی با نهج البلاغه	بالا تر از کلام مخلوق، پایین تر از کلام خالق	۱۱
آشنایی با قرآن ج ۸	۴۷	تفسیر قرآن	نامه دوست	۱۲
آشنایی با قرآن ج ۹	۴۸			
آشنایی با قرآن ج ۱۰	۴۹			
آشنایی با قرآن ج ۱۱	۵۰			
آشنایی با قرآن ج ۱۲	۵۱			
آشنایی با قرآن ج ۱۳	۵۲			
آشنایی با قرآن ج ۱۴	۵۳			
آشنایی با قرآن ج ۱۵	۵۴			
توحید	۵۵	اصول دین	صراط مستقیم	۱۳
نبوت	۵۶			
معاد	۵۷			
امامت و رهبری	۵۸	اصول مذهب		
ولاها و ولایتها	۵۹			
قیام و انقلاب مهدی	۶۰			
عدل الهی	۶۱			
انسان و ایمان	۶۲	جهان بینی اسلامی	منظر چشمان تو	۱۴
جهان بینی توحیدی	۶۳			

وحی و نبوت	۶۴			
انسان در قرآن	۶۵			
جامعه و تاریخ	۶۶			
زندگی جاوید	۶۷			
عرفان حافظ	۶۸			
انسان و سرنوشت	۶۹			
علل گرایش به مادیگری	۷۰			
فلسفه اخلاق	۷۱	شناخت شناسی	معرفت از نگاه معرفت	۱۵
مسأله شناخت	۷۲			
شناخت در قرآن •	۷۳			
کلیات علوم اسلامی ج ۱	۷۴	علوم اسلامی	عقل و نقل	۱۶
کلیات علوم اسلامی ج ۲	۷۵			
کلیات علوم اسلامی ج ۳	۷۶			

۱. مطالعه یکی از این کتاب‌ها کافی است. در ضمن اگر همین یک کتاب هم به چند قسمت تقسیم شده و در میان سیر مطالعه شود هم مانعی ندارد.

۲. مجموعه سخنرانی‌های استاد مطهری که در چاپهای قدیم جلد اول و دوم را شامل می‌شد.

۳. مطالعه این کتاب تا بحث «جبر تاریخ از دو دیدگاه» کافی است.

۴. کتاب‌هایی که با این علامت مشخص شده‌اند هنوز به چاپ نرسیده است.

۵. به جای این کتاب بهتر است کتاب اسلام و ایران نوشته حجت الله ابراهیمیان از انتشارات کانون اندیشه جوان را بخوانید. این کتاب برگرفته از کتاب خدمات متقابل اسلام و ایران است.

۶. مقدمه‌ای بر اعجاز قرآن.

